

XXI. národní přehlídka amatérského divadla pro děti
Rakovník 2002

„HRAJEME TEXT“

Když jsem se rozhodl, že se zeptám režiséra představení DS Vojan Libice nad Cidlinou PEKELNÝ MARIÁŠ Jiřího Hlávky na pár otázek, myslil jsem si, že se celý náš rozhovor bude točit okolo mariáše. Svoji první odpovědi mi vzal vítr z plachet.

Vy hrajete mariáš?

Ne! Karty nehrají vůbec, nemám na ně čas.

A když hrajete karty na scéně, tak improvizujete?

Ne, text je přesně daný a hrané karty určené. Speciálně ve vztahu ke koftání Breptala. Je samozřejmě psán člověkem, který mariáš ovládal bravurně, věděl, co píše. Naše karty jsou sice mariášnické, ale samozřejmě je nemůžeme rozdat tak, abychom hráli podle textu. Nehrajeme tedy karty, které máme v ruce, ale hrajeme text.

A upravoval jste původní scénář?

Upravoval, protože je hrozně starý. Otakar Starý ho napsal před mnoha lety. Když se hra uváděla poprvé, hrál jsem v ní také čerta. Text je psaný pro mě a pro autora.

Jinak byla pohádka strašně poučná, končila tím, že všichni budou pracovat a napravit se. Všechno jsme museli předělat. Byla prostě příliš výchovná.

Proč jste se tedy k textu vrátil?

V libickém souboru už hrají několik let, původně jsem z Karlových Varů, potom jsem působil v divadle ABC jako provozní šéf a načež jsem přešel do Poštěbrad a usadil se v libickém divadle,

kde je málo lidí. Už dlouho uvádíme Dva muže v šachu, potřebovali jsme hru něčím vystřídat, a chtěli jsme si zahrát pohádku.

To, co vidíte na jevišti, jsme všichni, kteří jsou schopni hrát. V souboru jsme neměli jediný mladý pár, a když jsme ho poté sehnali, začali jsme hledat v pohádkách, jak herce uplatnit. Ale v každé

pohádce je alespoň komorná nebo ještě jedna princezna, a proto jsme museli vztít zavděk tento ne příliš kvalitní text. Ale hru jsme nakonec postavili spíše na hereckých výkonech. Takže jsme ji vzali vlastně z nouze, protože jsme potřebovali text o malém obsazení, s jedním mladým párem... Teda my jsme mladí všichni (smích).

Chtěl jste si předem znovu zahrát čerta?

Ano, chtěl. K – k – krásně se m – mi h – hraje (smích). Je to sice problematické, protože jsem napsaný jako režisér, ale většinu času jsem vlastně na scéně. Při zkoušení, když jsem nemusel být na place, nebyl jsem tam. Na druhou stranu je ideální, když má režisér ve hře nějaký štek, ovšem ne takovouhle roli. Jiného Breptala jsme neměli.

Bylo těžké zkoušení, když jste byl zároveň režisérem i hercem?

Hrozně. Když člověk hraje a zároveň režisuje, pořád se přistihuje, jak při hraní sleduje ostatní herce. To je špatně. Při zkoušení jsme se tedy stále vraceli.

Myslíte si, že jste víc herec nebo režisér?

Daleko víc herec. Režiroval jsem pěkné věci. Nejprve Baladu z hadrů, Ze života hmyzu, ale jediné za situace, kdy jsem nemusel hrát, protože když režisuji, nemohu dělat nic jiného.

Chystáte jako režisér něco nového?

Původně jsme měli ještě druhý díl k Pekelnému mariáši, jmenuje se Jak ve mlýně strašilo, ale text je ještě o něco horší. Ted' se objevili tři mladí herci ochotní s námi hrát, najednou máme o tři lidi víc, abychom mohli obsadit další hru. Jsme dohodnutí, že ted' udělám ještě jednu pohádku, a hned na to navážeme celovečerní hrou.

Adam Doležal, Jindy Neufrau

Divadelní soubor Vavřinec Praha RADÚZ A MAHULENA

Divadelní soubor Vavřinec z Prahy uvedl jednu z nejpozoruhodnějších her naší národní klasiky, Radúze a Mahulenu od Julia Zeyera. Básník ji napsal ve svých 57 letech roku 1898 a patří dodnes k jeho nejčastěji uváděným hrám. Pohádka ovlivněná symbolismem usiluje o to, s vypjatou smyslovostí postihnout základní hodnoty života. Dominantním je téma lásky. Láska je silnější než nenávist a mocnější než kletba. Hra je napsána básnicky lahodným a barvitým jazykem. Projevuje se ale i vliv secesní ornamentalita a některé sekvence jsou pro svou přebujelou košatost dnes neúnosné. Hra se nedá bez úpravy hrát. Vavřínecký soubor pod velitelskou rukou režisérky Radky Svobodové si toho byl vědom a přistoupil k radikální úpravě. S vaničkou ale vylil i dítě. Soubor se držel pouze dějové osnovy, básnický text často převedl do holých vět a řadu sekvencí přepsal do kuchyňské češtiny. Přitom škrtly některých informací, které jsou pro zvraty děje klíčové, ztěžují srozu-mitelnost (například připomenutí, že Radúz zapomene na Mahulenu, když ho jiná žena políbí na tvář). Vyškrtání některých důležitých textových pasáží by mohlo nahradit výrazné jevištní ztvárnění. To se ale vždycky nestalo. Příkladem je scéna s bílým jelenem. Jelen, který ztělesňuje něco osudového, dráždí Radúze tím, že mu dlouho uniká, a docílí, že Radúz zabloudí. Radúz ho

zabije v prudké emoci a vzápětí svého činu lituje. Tak, jak scénu ztvárňuje soubor, zdvojení jelena a ornamentální pohybové kreace, význam nezprostředkuje. Je to klíčový problém iscenace - rezignace na téma jednotlivých scén. Slovní lapidárnost a tématická nejasnost vede k tomu, že pocit se nerodí ze situace, ale je vyhráván v jednotlivých větách. Často proto v afektu vyražené, vykřiknuté větě následuje pauzička. Vnitřní patos emotivního jednání nahrazuje předstírání vášně. Nehraje se proces, co se s námi děje, ale zhodnocení příběhu. Výsledkem je vnější patos. S úpravou souvisí i použití hudby. Soubor

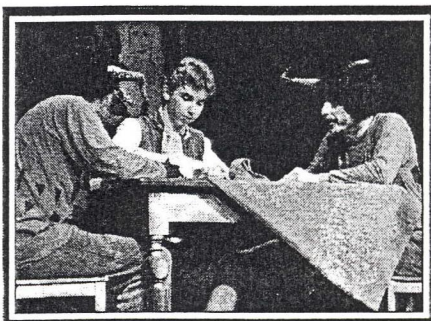
by se měl zamyslet, jestli by křehká melodramatická Sukova hudba nemohla být nahrazena razantnější scénickou hudbou Polánika nebo Merty (oba hudby k Radúzovi a Mahuleně vytvořili). Přes určitou nejasnost koncepce je nutné ocenit touhu souboru vybírat si kvalitní předlohu a jít v realizaci nevyšlapanou cestou. V dílčích momentech se dají vyčíst i kvality hereckého ansáblu a schopnost vybudovat významově přesnou a emotivně silnou scénu (útěk Radúze a Mahuleny). Za zvážení stojí, jestli by inscenace neměla končit sdělením, že se ještě dlouho bude povídat o věrné lásce Radúze a Mahuleny. V okamžiku, kdy se začne mluvit o přípravě slavnosti, inscenaci chybí tečka.

Marie Caltová

DS Vojan Libiže nad Cidlinou PEKELNÝ MARIÁŠ

Členové souboru Vojan z Libiže nad Cidlinou patří k nejzkušenějším hercům letošní Popelky. Člověk by ani nevěřil, že na sebe dokážou spáchat takový podraz, jaký se jim podařil výběrem

textu Otakara Starého. Krátká čertovská anekdota o lepem pomazaných židlich je do nekonečna natahována dalšími motivy, aby vydala na délku regulérního představení. Zahrát, zablbnout si v rolích poněkud pomatených a přihlouplých čertisek, není pro tyhle dobré matadory důvod dostatečně důstojný. Ono to tak trochu také vypadá, že si hlavu nelámali ani s jeho dramaturgií a především režií. Otec král se spíše zajímá o polévku než o nebezpečí hrozící jeho dceři, kouzelný proutek, největší

ohrožení pro všechny postavy, je poté, co splnil svůj úkol, bez zájmu pohozen. Lepící scéna je tak dlouho opovírávána, až se nějak opomine ji jako dramatickou situaci jednáním náležitě připravit a zahrát. Mluví se, blbne se, ale situace, grunt veškerého divadelního konání, se nebudují. Sledujeme tedy povětšinou jen ornamentální hereckou drobnokresbu, srandičky, poťouchlosti, jež však málokdy rozvíjejí případné téma a k něčemu doopravdy cílí. Kdybych soubor neznal, mohl bych se domnívat, že dětského diváka hrubě podcenili. Ale vím, že bych tím Libickým ublížil. Spíše to vypadá tak, že souboj s neuchopitelnou předlohou podvědomě vzdali.

František Zborník

Středočeské divadlo Kladno, Jan Werich a Gustav Skála

LAKOMÁ BARKA

Něco postřehů z rozpravy v rozborovém semináři nad inspiračním představením.

Děti: bylo tam moc zvukových efektů;

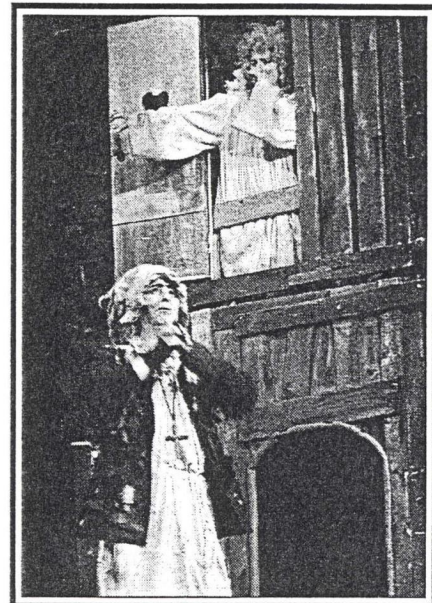

přestavby pěkně zapadaly do děje; příběh o lidských vlastnostech, který nám necpali, ale ukazovali; ubylo prase a srnec, přibýlo dítě; putování Barky v pytlí bylo nádherné, chtěli bychom, aby přijeli častěji.

Dospělí: hudba občas přehlušila texty písní; použití loutek v kombinaci s činoherci; scéna a její proměny ve smyslu funkce prostředí a smyslu znaku; práce s textem – nadhled; práce na jevišti – werichovský nadhled, shrnuto, osobitost Jana Wericha zůstala zachována, neboť postavy nám byly představeny sice s mnoha chybami, ale s porozuměním, takže zůstaly sympatické; situace byly na setinu vteřiny připraveny, takže ve

**SOBOTA OČIMA
PAVLA PURKRÁBK**

výsledku působily, jako by vznikaly skutečně teď a tady; vše, co se týká putování Barky v pytlí (od omdlení po probuzení) opět patří do sféry JAK a opět jako lazzi z komedie dell'arte.

LÍNÝ HONZA NA POPELCE

Na podzim roku 2001 se z mé z tisíckárny vysypala asi 10ti stránková příloha emailu, ve kterém mne žádal o spolupráci přítel Josef Pšenička. Šlo o první verzi textu jeho dramatisace jedné z popletených pohádek Josefa Lady. K tomu, že si vybral mne, vedly asi zhruba dva důvody:

1. Vcelku slušný výsledek mé spolupráce s jeho domovským souborem v Benešově na zvukové (ostýchám se říci hudební) složce hry „Čekatel“, režijní prvotiny Jirky Škody.

2. Mé režijní připomínky a kuchyňské konzultace k josefodolskému nastudování „Uherského příběhu“ ze hry „Zdaleka ne tak ošklivá, jak se původně zdálo“, který se dostal až na přehlídky „Mezi ploty“, do Holic a Znojma.

Tentokrát mělo jít o bláznivou pohádku, kde nic není, jak má v klasické pohádce být, s naruby obrácenými charaktery a vztahy všech postav, moderního střihu. Poněkud mi s tím neladil nesoučasný, až historizující jazyk, ale autor dramatisace řekl, že se na to podívá.

Muzika byla hotová asi měsíc či dva před první schůzkou. Z textovek vyplynula nedotknutelnost opakujících se perel jako: „...tisíce švábů“ a „...milión brundibárů“, které asi v okolí Říčan děti dnes běžně užívají, a po první aranžova-

né jsem byl režisérem požádán o režii „davovek“, na které nezbyl čas.

Prakticky šlo o tři obrazy: **sudičky, boj s drakem a úklid po boji.**

Řešil jsem to se souborem v duchu muziky jako „crazy“ a nutno předem říci, že ne vše se podařilo.

Boj s drakem je celý podložen muzikou. Původně to měl být „balet“ s výlety zúčastněných k recitativům na rampě a místo „čínského“ draka jsme měli milého nafukovacího delfína. Proměnlivost jevištního prostoru je tento obraz v aranžmá nejzranitelnější, neboť má čas „natvrdo“ určený muzikou zakončenou ránou do dračí hlavy. V extrémních prostorech se někdy stalo, že na dlouhém úzkém jevišti drak zdechnul samovolně uprostřed scény, neboť nebyl včas dopraven k smrtící ráně Honzově. Na pidi jevištích pak čekal Honza v náprahu (a ostatní stífe) také až 16 posledních taktů. Boj s drakem byl v takovém případě spíše ranou z milosti. Zde to „crazy“ bylo tedy spíše nechtěné.

Základem **úklidu po boji** byl „ztreštěný zmatek a žádný úklid“, zakončený stejným nepořádkem jako v úvodu obrazu. Přimět ženské představitelky, aby na jevišti neuklízely, je dřina a organizovat správný zmatek sedmi postav na jevišti je těžký režijní úkol. Chtěli jsme jej řešit přísnou koordinací přesunů, práce s re-

kvizitou a replik všech postav. Každý měl určenou přesnou dráhu pohybu, co kde vzít a odložit a co kde říci. To ovšem funguje pouze do okamžiku, kdy některá z hereček sebere nebo řekne v osobním stresu něco nepatřičného. Řetěz havárií následuje a celá organizace zmatku se zvrhne ve zmatek skutečný.

Babky **sudičky** mají každá svůj „životopis“, „charakter“ a dvě polohy jednání - „babky“ a „ceremoniál“.

Provedení ceremoniálu je dvojitý. Poprvé „podle protokolu“, podruhé absolutně stejné, ale profesionálně odfláknuté (o 30-50% rychlejší), neboť je nutno dohnat zameškaných 20 let.

Je pravdou, že tyto tři obrazy v důsledku mého odlišného režijního přístupu z celkové koncepce poněkud „trčely“. Snad proto je režisér postupnými změnami poněkud přibrousil k realističtější podobě, v níž vede celou pohádku. Přesto zejména **sudičky** vyšly na Popelce dobře a v Tanvaldu byly oceněny diplomem.

Tolik k hlasu o hudební složce pohádky Líný Honza, který konstatoval, že: „...po úvodní hudbě jsme na jevišti čekali něco jiného.“

P.S.: Režisér nás požádal, abychom před porotou nemluvili. Snad se nebude zlobit, že to dodatečně píšu.

Ing. Jiří Řeřicha, Josefův Důl

Časový harmonogram DNEŠNĚJŠKA

Neděle 17. listopadu 2002

10. 00 – 10.50 hodin, **HOST PŘEHLÍDKY**, Divadlo Alfa Plzeň

Tylovo divadlo, **O STRAŠLIVÉM DRAKOVÍ, PRINCEZNĚ A ŠEVCOVI**

12. 00 hodin (Hlediště TD)

Slavnostní zakončení přehlídky s vyhlášením výsledků a oceněním nejlepších výkonů

AMATÉRSKÁ SCÉNA

DO KAŽDÉ DIVADELNÍ RODINY

Tenhle slogan odezněl poprvé na loňské Popelce. Od těch dob jsme se řádově dopočítali kolik je těch divadelních rodin v republice. Myslíme-li jimi divadelní soubory, je jich cca 1 700. Taky víme, že sotva třetinu se dostává informací o amatérském divadelním dění prostřednictvím časopisu, který je jediným nejúplnějším zdrojem informací u nás. A tak voláme znovu: Amatérská scéna do každé divadelní rodiny! A nabízíme 6 čísel v roce za 180,— Kč a prémii pro ty, kdo si pořídí předplatné přímo na Popelce u prodejního stánku ARTAMA ve foyeru Tylova divadla. Tou premií je kompletní loňský ročník časopisu zdarma.

(MS)

Vaše názory a příspěvky

* **Mám** pocit, že Děda Vševeda v pohádce „PLAVÁČEK“ hrál Bob Marley. *piškot*

* **I love** Bob Marley. I love „popelka“. *anonym*

* **S tím** panákem jsem to myslel vážně. Tomíku, přijď. *Vítek*

* **Díky** všem z Eska, co přijeli na Popelku. Díky Vám jsem sice teď zcela fyzicky vyčerpaný, ovšem psychická energie mi vydrží alespoň měsíc. *Honza*

Letic na snímku není letec a dívka není dívka. Inu, divadlo...

Foto-ad-

TO BE CONTINUED...

Vyvrcholení se blíží! A ať už včerejšek směřoval kamkoli, den, kterým se letošní přehlídka liší od předchozích je už za námi. Chcete – li vědět, co si o tom váš špión myslí, tak mohu prohlásit, že každý den není posvácení.

Asi po deseti minutách představení **DS Vojan Libice nad Cidlinou PEKELNÝ MARIÁŠ** moje sluchové orgány zaznamenaly jistý prosebný vysoký hlásek: „Mamí, bude to s přestávkou, že jo.“ A

i po skončení jsem párkrát vyslechl dospělým hlasem vyřčené poznámky týkající se rozvleklosti. Poté ještě jacísi mariášníci hloubali nad tím, jakže to ti čerti jejich oblíbenou karetní hru hráli, a shodli se na tom, že tuhle verzi ještě neznají.

Co se týče inscenace **DS Vavřince Praha RADÚZ A MAHULENA**, několikrát si dospělejší obecenstvo pochvalovalo scénické řešení a různé nápady. Jako příklad snad stačí věta: „Ty si s tím vyhráli...“. Stejně staré obecenstvo se však se stejnou frekvencí dohadovalo se shovívavým úsměvem na tváři o patetičnosti. Dětské publikum bylo z představení evidentně trochu jelen,

protože většinou, když jsem nějakého odposlouchával, ptal se zrovna svého staršího doprovodu na otázky typu: A proč udělali tohle? Co se to stalo, když...? Mno, na některé otázky prostě není odpověď.

Troufnu si říct, že při Inspirativním představení **Středočeského divadla Kladno LAKOMÁ BARKA** nebyl v sále nikdo, kdo by se celých 100 minut vý-sostně nebavil. Je mi téměř trapné

psát, že jsem zaslechl jen a jen chvály, které se dají velmi zhruba shrnout do jedné věty: „Nejlepší představení na letošní Popelce.“

Konec dobrý, všechno dobré. Unavený agent dopisuje poslední řádky své letošní zprávy a připravuje je k odevzdání na velitelství TKO, kde na ně již určitě netrpělivě čekají. Padá soumrak a mlha... Váš milý špión se pohodlně boří v křeslo a doufá, že si dá během týdne organismus po namáhavé peripetii své akce znovu do pořádku a že bude moci znovu do další složité a nebezpečné akce. Pro tentokrát svůj úkol splnil.

Dobrou noc, děti...

- ad -

UCHO

KUKÁTKO číslo 5. vydalo oddělení Kulturní centrum dne 17. listopadu 2002.

Redakční kolektiv: Jan Švácha, Tomáš Lisý, Adam Doležal a Anina Rollová.

Foto a sazba kancelář U Lidy.

RAPORT
Nejčtenější týdeník okresu

KLÁRA®
KVĚTINY
RAKOVNÍK

